

Sygn. akt III AUa 1116/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska (spr.)

del. SSO Iwona Matyjas

Protokolant: Sekretarz sądowy Aleksandra Białecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 sierpnia 2019 r. w Ł.

sprawy K. N. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

o datę przyznania emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 10 lipca 2018 r. sygn. akt VIII U 43/18

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 1116/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 listopada 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z 13 listopada 2017r., przyznał K. N. (1) prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2017 r., tj. od daty wejścia w życie przepisów obniżających wiek emerytalny dla mężczyzn.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu emerytury od dnia 1 października 2017 r. Ubezpieczony podniósł, że ustawa obniżająca wiek emerytalny weszła w życie w dniu 1 października 2017 r. a zatem emerytura powinna być przyznana od tej daty, a nie od 1 listopada 2017 r., czyli od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył wniosek o emeryturę. Ponadto ubezpieczony podniósł, że emerytura powinna być mu przyznana z urzędu od dnia 1 października 2017 r., bowiem w tej dacie miał przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy do 30.06.2020 r.

Decyzją z dnia 14 grudnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał K. N. (2) prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2017r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył wniosek o emeryturę. Jednocześnie decyzją tą organ rentowy unieważnił decyzję z 16.11.2017r. w pkt I „Podstawa prawna”.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę i przyznanie mu emerytury od dnia 1 października 2017 r. podnosząc argumentację, jak w odwołaniu od decyzji z 16 listopada 2017r.

Organ rentowy wniosł o oddalenie odwołań.

Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Łodzi połączył sprawę o sygn. akt VIIIU 44/18 do wspólnego rozpoznania ze sprawą VIIIU 43/18.

Zaskarżonym wyrokiem z 10 lipca 2018r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił decyzję organu rentowego i przyznał K. N. (2) prawo do emerytury od dnia 1 października 2016r.

Sąd I instancji ustalił, że K. N. (2), urodzony (...), pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy przyznaną mu decyzją ZUS z 21 czerwca 2016 r. na okres do dnia 30 czerwca 2017 r. Następnie decyzją z dnia 27 czerwca 2017 r. wnioskodawcy przyznano rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na dalszy okres do dnia 30 czerwca 2020 r. Wysokość świadczenia do wypłaty ustalono na 2242,95 zł.

W dniu 13 listopada 2017 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie mu emerytury i po jego rozpatrzeniu organ rentowy decyzją z dnia 16 listopada 2017 r. przyznał K. N. (2) emeryturę od dnia 1 listopada 2017 r., tj. od dnia wejścia w życie przepisów ustawy. Wysokość świadczenia do wypłaty ustalono na kwotę 3480,09 zł (brutto 4252,85 zł).

W dniu 14 grudnia 2017 r. ZUS I Oddział w Ł. wydał kolejną decyzję o przyznaniu ubezpieczonemu prawa do emerytury od 1 listopada 2017 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek i jednocześnie unieważnił decyzję z dnia 16 listopada 2017 r. w zakresie punktu I „Podstawa prawna”.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołania są zasadne i podlegają uwzględnieniu.

Podkreślił, że spór między stronami dotyczy rozstrzygnięcia problemu prawnego, czy wobec wejście w życie z dniem 1 października 2017 r. przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 38), które obniżyły wiek emerytalny ubezpieczonych, ZUS powinien z mocy prawa przyznać wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 października 2017 r., czy też przyznać emeryturę na wniosek ubezpieczonego, pomimo pobierania przez niego renty a prawo do renty ulegnie przedłużeniu do osiągnięcia wieku emerytalnego wynikającego z poprzednio obowiązujących przepisów.

W ocenie Sądu Okręgowego, organ rentowy nietrafnie powołuje się na treść przepisu art. 17 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 38), który stanowi, że przepisy niniejszej ustawy nie naruszają praw i obowiązków osób, które nabyły prawo do świadczeń określonych w przepisach zmienianych niniejszą ustawą. Sąd wskazał, że wnioskodawca wiek 65 lat osiągnął z dniem 16 września 2016 r., a więc przed wejściem w życie przepisów powyższej ustawy zmieniającej wiek emerytalny. Na mocy przepisu art. 24 ust 1 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U z 2015 r., poz. 748 ze zm.), który obowiązywał do dnia 30 września 2017 r., wiek emerytalny wnioskodawca osiągnąłby w dniu 16 grudnia 2017 r., tj. w wieku 66 lat i 3 miesięcy. W dniu wejścia w życie przepisów ustawy zmieniającej wiek emerytalny wnioskodawca spełniał już przesłanki nabycia prawa do emerytury według nowych przepisów.

Sąd podniósł, że zgodnie z treścią art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Jednocześnie przepis art. 101 a powyższej ustawy wprost stanowi, że prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura z Funduszu.

Sąd Okręgowy podkreślił, że emerytura wnioskodawcy została przyznana na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z treścią art. 24a powyższej ustawy, który nie został zmieniony przepisami ustawy z 16 listopada 2016 r., emeryturę, o której mowa w art. 24, przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Z przepisu powyższego wynika, że organ rentowy w przypadku ubezpieczonego, który ma przyznaną rentę, ma obowiązek w miejsce tego świadczenia przyznać emeryturę po spełnieniu przesłanek koniecznych do jej nabycia przez ubezpieczonego, bez odrębnego wniosku ubezpieczonego.

Przywołując stosowne orzecznictwo Sąd Okręgowy wskazał, że przepis ten jest klarowny w swojej treści i rodzi obowiązek przyznania przez ZUS niejako z automatu prawa do emerytury renciście od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego.

Emeryturę przyznaną w oparciu o cytowany artykuł przyznaje się zamiast renty, co oznacza automatyczne ustanie prawa do renty i obligatoryjne zastąpienie go prawem do emerytury. Stanowi o tym art. 101a u.e.r.f.u.s., zgodnie z którym prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura zgodnie z art. 24a tej ustawy.

W konsekwencji Sąd I instancji stwierdził, że w sytuacji wskazanej w treści przepisu art. 24a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy powinien wydać decyzję emerytalną z urzędu a nie na wniosek ubezpieczonego i przyznać prawo do emerytury od dnia 1 października 2017 r., tj. od daty nabycia przez wnioskodawcę przewidzianego nowymi przepisami wieku emerytalnego. Podniósł przy tym, że zgodnie z treścią przepisu art. 18 ustawy zmieniającej z dnia 16 listopada 2016 r., osoby, którym nie ustalono po dniu 31 grudnia 2012 r. prawa do świadczenia na warunkach określonych w przepisach obowiązujących w dniu poprzedzającym dzień wejścia w życie niniejszej ustawy, a które osiągnęły po dniu 31 grudnia 2012 r. wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz spełniają pozostałe warunki wymagane do nabycia prawa do danego świadczenia, mogą nabyć prawo do tego świadczenia nie wcześniej niż z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. A zatem wnioskodawca prawo do emerytury nabywał dopiero z dniem 1 października 2017 r., pomimo że wymagany zmienionymi przepisami wiek emerytalny osiągnął w dniu 16 września 2016 r.

Odnosząc się do podnoszonej przez organ rentowy argumentacji dotyczącej art. 17 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw, Sąd wskazał, że zgodnie z jego treścią przepisy niniejszej ustawy nie naruszają praw i obowiązków osób, które nabyły prawo do świadczeń określonych w przepisach zmienianych niniejszą ustawą. W ocenie tego Sądu, w przypadku wnioskodawcy nie sposób się zgodzić, że ma on charakter ochronny. W przypadku wnioskodawcy prawo do renty, które według obowiązujących do dnia 30 września 2017 r. przepisów miało zagwarantowane w praktyce, oznaczało przyznanie i wypłatę świadczeń w wysokości znacznie niższej niż emerytura, co oznaczało ewidentne, znaczne pokrzywdzenie ubezpieczonego. Przyznana wnioskodawcy emerytura jest bowiem około dwukrotnie wyższa niż otrzymywana renta. W przypadku, kiedy świadczenie rentowe byłoby niższe niż nabyta emerytura, ubezpieczony właśnie w oparciu o treść przepisu art. 17 powyższej ustawy mógłby zachować prawo do renty do czasu, kiedy według poprzednio obowiązujących przepisów nabyłby prawo do emerytury.

W ocenie Sądu Okręgowego, organ rentowy powinien wydać z dniem 1 października 2017 r. decyzję z urzędu przyznającą wnioskodawcy w miejsce renty, emeryturę. Ponieważ świadczenie emerytalne jest korzystniejsze dla ubezpieczonego powinno być wypłacane i nie ma tu zastosowania ochrona ubezpieczonego wynikająca z treści przepisu art. 17 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r.

Wobec powyższego Sąd ten zmienił zaskarżone decyzje i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 października 2017 r.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 17 w związku z art. 19 ustawy z dnia 16.11.2016r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (t. j. Dz. U. z 2015r., poz. 748) poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i ustalenie prawa do emerytury z urzędu od dnia wejścia w życie w/w ustawy.

Wskazując na te zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji z dnia 16.11.2017r., zmienionej decyzją z dnia 14.12.2017r., ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, że Sąd Okręgowy pominął treść art. 19 ustawy zmieniającej z 16.11.2016r., z którego wynika, iż osoba mająca przed dniem 1 października 2017 r. ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, tj. na okres przypadający po osiągnięciu podwyższonego wieku emerytalnego ustalonego dla danej osoby zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym w dniu 30 września 2017 r., która do dnia 30 września 2017 r. nie osiągnęła tego wieku, nie mająca ustalonego prawa do emerytury, zachowuje prawo do tej renty do dnia osiągnięcia podwyższonego wieku emerytalnego (łącznie z tym dniem), jeżeli będzie pobierała rentę w tym dniu. Od dnia osiągnięcia ww. podwyższonego wieku emerytalnego zostałaby przyznana z urzędu emerytura. Skarżący podniósł, że zgodnie z w/w przepisem, w dniu 17.07.2017r. została do wnioskodawcy wysłana listem poleconym informacja, że prawo do renty będzie przysługiwało mu do czasu ukończenia podwyższonego wieku emerytalnego. Tym samym został on pouczony, iż może wystąpić z wnioskiem o emeryturę na warunkach znowelizowanej ustawy, o ile ma ukończony wiek 65 lat. Wnioskodawca z tego prawa skorzystał, składając wniosek o emeryturę w dniu 13.11.2017r. i po jego rozpoznaniu organ rentowy zaskarżoną decyzją przyznał prawo do emerytury od 1.11.2017r., tj. od miesiąca złożenia wniosku.

Ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie skutkując koniecznością wydania orzeczenia reformatoryjnego. Zasadny jest bowiem zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 17 w związku z art. 19 ustawy z dnia 16 listopada o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (t. j. Dz. U. z 2017r., poz. 38). Ustawą tą, która weszła w życie z dniem 1 października 2017r., dokonano obniżenia wieku emerytalnego do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

W myśl art. 17 powyższej ustawy, zwanej dalej "ustawą zmieniającą", przepisy niniejszej ustawy nie naruszają praw i obowiązków osób, które nabyły prawo do świadczeń określonych w przepisach zmienianych niniejszą ustawą. Stosownie zaś do art. 19 ust. 1 pkt 4 ustawy zmieniającej Zakład Ubezpieczeń Społecznych powiadamia osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy mają ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, na podstawie ustawy, o której mowa w art. 1 (tj. ustawy o emeryturach i rentach z FUS), przyznanej na okres do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego określonego dla danej osoby zgodnie z przepisami obowiązującymi w dniu poprzedzającym dzień wejścia w życie niniejszej ustawy lub na okres przypadający po dniu osiągnięcia tego wieku, a które nie mają ustalonego prawa do emerytury - o zachowaniu prawa do świadczenia do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego określonego dla danej osoby zgodnie z przepisami obowiązującymi w dniu poprzedzającym dzień wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że prawo do tych świadczeń ustanie przed tym dniem, oraz o obowiązujących od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy warunkach nabywania prawa do emerytury i możliwości zgłoszenia wniosku o emeryturę po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Art. 17-24 powyższej ustawy zawierają przepisy przejściowe. Ustawodawca miał na uwadze konsekwencje obniżenia wieku emerytalnego w odniesieniu do emerytury przyznawanej z urzędu w miejsce dotychczasowej renty i właśnie dlatego wprowadził przepisy regulujące sytuacje, w jakiej mogą znaleźć się ubezpieczeni.

Pierwszy z nich (art. 17), reguluje sytuację prawną osób, które prawo do świadczeń określonych w przepisach zmienianych niniejszą ustawą nabyły w okresie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., na podstawie przepisów obowiązujących w dniu nabycia tego prawa. Zgodnie z normą tego przepisu, ich sytuacja prawna nie ulegnie zmianie (ustawa nie narusza praw i obowiązków tych osób). Wobec powyższego, po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy będą one nadal pobierać świadczenia (emerytury, uposażenie w stanie spoczynku itp.), do których uzyskały prawo w okresie obowiązywania podwyższonego wieku emerytalnego.

Istotą przepisu art. 19 ustawy zmieniającej jest uregulowanie prawa do świadczeń przysługujących do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego i ma on zastosowanie do sytuacji ubezpieczonego. K. N. (2) w dacie wejścia w życie ustawy

zmieniającej miał bowiem ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy (do 30 czerwca 2010r.) i miał ukończone 65 lat, nie miał jednak ukończonego podwyższonego wieku wynoszącego dla niego 66 lat i 3 miesiące.

Z treści wskazanych przepisów ustawy zmieniającej wynika, iż ubezpieczony, jako osoba mająca przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, zachował prawo do tego świadczenia do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego określonego dla niego zgodnie z przepisami obowiązującymi w dniu poprzedzającym dzień wejścia w życie ustawy zmieniającej z 16 listopada 2016 r., tj. w przypadku wnioskodawcy 66 lat i 3 miesiące. W konsekwencji powyższego - wbrew stanowisku Sądu Okręgowego - organ zobowiązany był przyznać ubezpieczonemu emeryturę z urzędu dopiero od ukończenia podwyższonego wieku emerytalnego. Jeżeli ubezpieczony chciał uzyskać emeryturę w wieku obniżonym, to winien był złożyć w tym przedmiocie wniosek. Poza sporem jest, że wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 13 listopada 2017r., skutkiem czego organ rentowy objętą sporem decyzją przyznał mu prawo do tego świadczenia od 1 listopada 2017r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wobec treści art. 19 ustawy zmieniającej organ rentowy nie miał uprawnień do wydania z urzędu decyzji, którą przyznawałby ubezpieczonemu emeryturę w wieku obniżonym. Jak zasadnie podnosi skarżący, ubezpieczony został szczegółowo i prawidłowo pouczony o zasadach przyznania emerytury w wieku obniżonym. Z akt ZUS wynika, że organ rentowy – wypełniając obowiązek nałożony nań przepisem art. 19 ustawy zmieniającej – przesyłką poleconą z 17 lipca 2017r. wysłał na adres ubezpieczonego Informację o zmianie warunków przechodzenia na emeryturę w związku z obniżeniem od dnia 1 października 2017r. wieku emerytalnego. W informacji tej szczegółowo podano, że prawo do renty będzie przysługiwało do czasu ukończenia podwyższonego wieku emerytalnego oraz pouczono o możliwości złożenia wniosku o emeryturę na warunkach ustawy zmieniającej, o ile ubezpieczony ma ukończony wiek 60 lat dla kobiet lub 65 lat dla mężczyzn (dowód: Informacja z 17 lipca 2017r. k. 32 akt rentowych). Podniesiona przez ubezpieczonego w odpowiedzi na apelację okoliczność, że przesyłka ZUS z 17 lipca 2017r. nie została mu doręczona, gdyż w lipcu i sierpniu 2017r. przebywał poza miejscem zamieszkania, pozostaje bez wpływu na ocenę prawidłowości decyzji organu rentowego.

	Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.		